

بررسی علل برخی نارسائی‌ها در باروری و تشکیل میوه در خرما

عبدالرضا کاوند^{۱*}، علی عبادی^۲، رحیم خادمی^۳

^۱ مؤسسه تحقیقات ثبت و گواهی بذر و نهال، کرج

^۲ عضو هیئت علمی گروه علوم باغبانی، پردیس کشاورزی و منابع طبیعی کرج، دانشگاه تهران

^۳ عضو هیئت علمی مرکز تحقیقات کشاورزی و منابع طبیعی بوشهر، بوشهر

* نویسنده مسئول: ar_kavand@yahoo.com

چکیده

خرما یکی از مهم‌ترین میوه‌های مناطق گرمسیری است که نقش مهمی در پایداری این مناطق دارد. گیاهی تک‌لپه‌ای و دوپایه است که برای تولید اقتصادی نیازمند گرده‌افشانی دستی دارد. گرده‌افشانی لازمه تشکیل میوه تجاری در این محصول می‌باشد. گل خرما دارای سه برچه است در جریان باروری لوله گرده از مسیر خامه گذشته و خود را به کیسه جنینی درون یکی از برچه‌ها می‌رساند. تحت تأثیر ترشحات هورمونی ناشی از باروری جداره تخمدان تحریک و میوه شروع به رشد می‌نماید و مراحل مختلف نمو فیزیولوژی را دنبال می‌نماید. هرگونه نارسائی در این جریان منجر به تشکیل میوه‌های سه برچه‌ای ناهنجار خواهد شد. در این بررسی با گرده‌افشانی ارقام مجول و برحی روند باروری مورد مطالعه قرار گرفت. در فاصله ۱۲ روز بعد از گرده‌افشانی علائم ظاهری نشانه دهنده باروری قابل مشاهده شدند و در ۲۵ روز بعد از گرده‌افشانی به حداکثر خود رسیدند. در ارزیابی‌های میکروسکوپی هم شواهد باروری قابل رصد بودند. اما در رقم برحی با وجود طبیعی بودن ساختمان مادگی کیسه جنینی به‌خوبی شکل نگرفته و با وجود رشد لوله گرده میوه سه برچه‌ای ایجاد می‌گردد.

کلمات کلیدی: خرما، برحی، مجول، میوه سه برچه‌ای، گرده‌افشانی، باروری